

Ágasvári szupernóvák

Az idei tavasz minden bizonnyal a viszonylag fényes szupernóvákról marad emlékezetes a távcsöves amatőrök számára. Kihasználva a ritka alkalmat a távoli objektumok megfigyelésére, az MCSE „nagy” nyári táborának otthont adó ágasvári turistaház ezúttal a robbanó Napok észlelését tűzte ki célul az odalátogató amatőrök számára.

Május 22-én kora délután egy néhány fős csapat részeként caplattam fölfelé az inkább zúgó, semmint Csörgő-patak medrében. A korábban uralkodó esős időjárás épp azon a pénteken ért véget, így az egyre kékebb ég látványa még a patakon való ötszöri átkelés fáradsalmait is jelentősen enyhítette. Fölérve, majd a szobákat elfoglalva és a csomagokat elrendezve optimista jövőképek kibontakozását élhettük végig a tiszta és nyugodt naplementét tükröző ég alatt.

A műszerpark a 44,5 cm-es Szitkay-féle Dobson köré csoportosult. A mindenki nyakában ott lógó binoklik mellett Rózsa Ferenc 100/1000-es refraktora és Sári Pál 20 cm-es Makszutov-Cassegrain-távcsöve segítette az ég „rongálását”. Szerencsére az idő ki is tett magáért. A Sárneckzy Krisztián által vezetelt Dobsonnal a besötétedést követő másfél órában öt szupernóvát látogattunk végig! Ezek az SN 1998S, aq, bn, bp és a legfrissebb, M96-beli SN 1998bu voltak. Sajnos a bp már túl halvány volt, míg az S leginkább a „szemfolyató” jelzőt érdemelte ki. A többiek viszont roppant pazar látvány nyújtottak. A „legsuperebb” SN egyértelműen az M96-ban, kb. 34 mulli fényéves távolságban felrobbant SN 1998bu volt. Az igen jó égnek és a nagy átmérőnek köszönhetően az M96 halvány, külső spirális régiói is viszonylag könnyen látszóttak. Hosszasan elrövedezve a szupernóva és galaxisa kettősén egyrészt

elbűvölve hajtottam fejet a természet eme csodája előtt, másrészt eszembe jutott az amatőr és profi csillagászat különválasztásáról szóló vita értelmetlensége. A csillagos ég szeretete szerencsére nem erről szól, használjunk bármit is annak vizsgálatához!

A szupernóvák mellett mindenféle halvány üstökösök is terítékre kerültek, ami nagyon jó kontraszt volt a legtávolabbitól a legközelebbiig tartó égi utazásban. Az átlátszóság és határfényesség mindkét éjszaka kiemelkedően jó volt — jellemző példa talán, hogy az M96 szupernóvját többen látták 20x60-as binokulárral is, vagy hogy három mirát is láthattunk szabad szemmel (R Hya, R Vir, T Cep). Változósként az R CrB 5^m,6-s fényességére is rácsodálkoztam, mivel ez volt eddig a legfényesebb észlelésem a hasonlózó változók alfájáról és omegájáról.

A egyetlen problémát a hőmérséklet jelentette. Szombatról vasárnapra virradóan bizony szépen bejegesedett a Dobson oldala! A turistaház hőmérője szerint -3 fokra hűlt a levegő, így aki nem készült a hidegre, vacogva menekült vissza szobájába. Mindazonáltal roppant sikeres és izgalmas szupernóva-észlelőhétvégén vehettünk részt. Talán a létszám volt némileg kiábrándító, hiszen péntektől vasárnapig összesen 9-en jelentünk meg, pedig látvány és élmény jutott volna bőven akár 90 amatőrnek is. Azt hiszem, érdemes lenne ezen hosszabban is elgondolkozni, addig is azonban mindenkinek a legjobb szívvel ajánlhatom az ágasvári éjszakákat, hiszen egyre inkább a ritka észlelések és egzotikus objektumok egyik hazai szinonimájává válik a sokat emlegetett mátrai turistaház.

Kiss László

A II. Monory Star Party

Érdekes beszélgetéseket hallgathattak volna ki a Monor melletti sertéstelep lakói június egyik hétvégéjének éjszakáin, feltéve, ha tudnak emberi nyelven. Egy lelkesnek mondható amatőr csillagász csoport vonult ki ugyanis a szabad

ég alá, hogy kellemes társaságban és környezetben észlelhessen. Eddig — a lucernacsonkok dacára, amelyek sátrainkat alulról támadták meg-megújuló erővel — minden rendben is lett volna, csak hogy az ég nem akart kitisztulni. A mindent takaró felhőzet egyedül a lecsófőzésnek, meg a tábornótűz körüli elmélyült beszélgetéseknek kedvezett. Miután kiszurkoltuk, hogy a villámok tartította vihar ne felénk jöjjön, aludni térünk, és a következő nap már frissebben tudtunk drukkolni, hogy az időjárás megszánjon bennünket.

Végül sikerült is: nem csak meteorozásra nyílt lehetőség, de a Mizárral meg tudtunk figyelni néhány galaxist, és szimultán észlelés történt a v Sco körüli, több látómezőt kitöltő diffúz ködökről, két RFT-vel. Sajnos Lőrincz Imre 25,4 cm-es Newton-reflektorát nem igazán tudtuk kipróbálni, de azért a Jupiteren hajnalonként akadt látnivaló. Napközben sem voltunk télenek. Mivel Szabó Gyula és Vincze Iván személyében két rovatvezetőt is üdvözölhettünk körünkben, előadást is hallhattunk. Szabó Gyula beszámolót tartott a készülő Magyar Messier-albumról, és be is mutatott egy mintaoldalt az M51-ről.

Az összlétszám 30-35 főre rúgott, köszönhetően az MCSE Bácskai Csoportjának, amely Kernya Gábor vezetésével képviseltette magát körünkben. Habár csak másfél használható éjszakánk volt, egyetlen percig sem unatkoztunk. A tisztára kaszált foci pályánkon többször is összecsapott a két csapat; a vacsorák tüzes, kicsattanó hangulatáról pedig a szüntelenül támadó szűnyogsereg gondoskodott. (A második turnus különösen agresszívnek mutatkozott: volt, akinek harmadik feje nőtt az akció következtében.) Ezekről a kisebb afféroktól eltekintve majdnem mindenki sértetlenül átvészelte a hétvégét, és a szombat esti, össznépi gulyásleves ízével a szájában, az átbeszélgetett éjszakák bölcsességeivel a fülében és a közeli sertés-telep illatával az orrában boldogan távozott otthonába.

Somogyi Rita

UNIOPTIK BT.

Budapest, 1173, Vasút sor 44.
tel.: (1) 257-2850
(20) 786-827

Tr 1.25 típusú tükörreflex 36 000 Ft
Fr-08 típusú színszűrő revolver 60 000 Ft

Síktükrök:

kör vetületű segédtükrök

25 mm	3250 Ft
30 mm	3900 Ft
35 mm	4550 Ft
40 mm	5200 Ft
50 mm	6500 Ft
60 mm	7800 Ft

Ettől eltérő méretű tükrök készítését is vállaljuk külön megrendelésre.

Alumíniumozás, kvarc védőréteggel:

20 cm-es átmérőig	2000 Ft
20-44 cm között	6000 Ft

Áraink nem tartalmazzák az áfát!

Egyéb optikai, mechanikai munkák kivitelezését is vállaljuk (lencsék, tükrök csiszolása, okulárkihuzatok stb.)!

Az áraink tájékoztató jellegűek, az árváltoztatás jogát fenntartjuk.

CAPELLA COMPUTER KFT

**Az ön partnere a
számítástechnikában!**

Számítógépek, részegységek nagy választékban!

Hibás gépét megjavítjuk, felújítjuk.
Új és használt számítógépeken kívül
**csillagászati szoftverek
és képek is kérhetők.**

Hívásukat Tóth Tamás várja:

06-20-468-615; 282 2685

E-mail: capella@capella.hu;

<http://www.capella.hu>

Apróhirdetések

ELADÓ MOM lőtéri távcsövekből készített 30x70-es binokulár és egy háromlábú, masszív faállvány. Irányár: 45, 12 ezer Ft. Csordás Sándor, tel.: (52) 416-890

VENNÉK fotózással, asztrofotózással kapcsolatos könyveket. Tel.: (20) 477-853

ELADÓ masszív villás parallaktikus mechanika elektromos távvezérlővel, motoros fókusszal 25 cm-es tubushoz + üres tubus (65 eFt), valamint 15 cm f/3 Parks Newton-tubus. Dán András, tel.: (22) 223-022, (20) 444-911

VENNÉK benézőüvegeket (távcsőtükörhöz üvegorongot) 100, 160, 200 mm-es átmérőben. Molnár Imre, tel.: 208-4935 (este), vagy (20) 209-229

ELADÓ egy 50/180-as T-rétegű akromatikus objektív, 2000 Ft-ért. Weintraut József, 7720 Pécsvárad, Munkácsy M. u. 17.

MEGVÉTELRE KERESSEM Szécsényi-Nagy Gábor Tájékoztató a csillagos égen, valamint Heisenberg Rész és az egész c. művét. Balázs Gábor, 8360 Keszthely, Szent József u. 9., tel.: (83) 318-245 (este)

ELADÓ egy 250/1500 f/6-os, nemrég alumíniumozott és kvarcvédett tükör, hozzávaló acél, ill. alu tubus, gyűrűk, segédtükör, tartóval, valamint egyéb távcsőépítési anyagok. Eladó továbbá egy „vadiúj”, 60/600-as, akromatikus objektívű Astro-Physics távcső, csővel, kihuzattal komplett, gyári kivitelben. Lázár József, 2030 Érd, forrás tér 14., Tel.: napközben 200-1630 vagy este (23) 375-672, E-mail: jlazar@xperts.hu

ELADÓ csillagászati könyvek: Kulin: A távcső világa (2200 Ft), A Messier-album (1400 Ft), Plavec: A csillagok világa (800 Ft) és más kötetek; videokazetták: A Hold, A Mars, Naprendszerünk, Az Univerzum fotográfusa, Csillagképek (1200 Ft/db). Eladó továbbá Barlow-lencse fókusznyújtáshoz, 7 mm-es okulár Hold- és bolygóészleléshez (2500 Ft/db), menetes finombeállító fókuszbeállításához (1600 Ft/db). Válaszborítékért részletes listát küldök. Farkas Ernő, 1161 Budapest, Csömöri út 81.

Eladó bontott optikák

Tájoló távcső	
N=12x, D=38mm, LM=3,4 fok	2500 Ft
50/180 mm lencse	
foglalatban, T réteggel	850 Ft
30/120mm lencse foglalatban	350 Ft
f= 17mm nagylátószögű okulár	1300 Ft
f= 18 mm okulár	2000 Ft
f= 21mm okulár szálkereszttel	1500 Ft
f= 23 mm nagylátószögű okulár	2500 Ft
f= 28 mm okulár	2000 Ft
f= 28 mm okulár megvilágítható szálkeresztrel	2300 Ft
f= 28 mm okulár szálkereszt nélkül	2200 Ft
20x28 mm-es 90 fokos prizma	300 Ft
24x32mm-es kombinált prizma	
90 fok irányeltérítéssel	
és irányeltolással, foglalatban	600 Ft
50x50mm-es 90 fokos	
prizma foglalatban	2500 Ft
6x30-as, igen jó állapotban	
lévő binokli	4000 Ft
Teodolit 6x30-as, 6000 osztásos (állvány nélkül)	18 000 Ft
Kis méretű, hengeres libella	
(kb. 40 mm hosszú)	50 Ft

A fenti árak a postaköltséget nem tartalmazzák.

Egri József

6500 Baja, Szegedi út 101.

Tel: 79/427-072, E-mail: egri@freemail.c3.hu

Eladók finommozgatással ellátott kis méretű távcsőmechanikák háromlábú faállvánnyal 50/540-től 72/500 lencsés műszerekhez.

Réti Lajos

9023 Győr,

Ifjúság krt. 51. 4/15.

Tel.: (96) 432-663

Programajánlat

MCSE-programok

Budapest: Keddenként tartunk ügyeletet a BME R Klubjában (XI. Műgyetem rakpart 9.) 18–21 óra között. Távcsoépítési tanácsadás, előadások, MCSE-kiadványok beszerzése, közös programok megbeszélése stb.

Baja: A Bácskai Csoport minden pénteken 18 órától éjfélig tartja foglalkozásait a Tóth Kálmán u. 19. sz. alatti csillagvizsgálóban.

Szeged: A Szegedi Csillagvizsgálóban tartjuk összejöveteleinket keddenként 19 órai kezdettel, derült idő esetén észlelés a Csillagvizsgáló kisebb műszereivel.

Esztergom: A Szabadidő Központban (Bajcsy Zs. u. 4.) minden szerdán este 6-kor találkoznak a tagok.

Előadássorozat az R Klubban

Az MCSE őszi előadássorozata a BME R Klubjában (XI. ker., Műgyetem rakpart 9., 108-as terem). **Az előadások 18:00-kor kezdődnek.**

Okt. 6. Így készült — asztrofotós megoldások (Mizser Attila)

Okt. 13. Deep Impact — veszélyben a Föld? (Sárnecky Krisztián)

Okt. 20. Éggömbök, csillagtérképek, csillagatlaszok. Johannes Honterus születésének 500. évfordulója (Bartha Lajos)

Okt. 27. Észlelés a Hubble Űrtávcsővel (Bakos Gáspár)

Előadások Pécssett, az MCSE Pécsi Csoportja szervezésében

Szent István tér 17.; az előadások hétfőnként 18 órakor kezdődnek

Okt. 5. A piramisok és a csillagászat (Makay Eszter)

Okt. 12. Kisbolygók földközeli (Hajdú Szabolcs)

Okt. 19. Észlelések szabad szemmel (Gyenyisz Péter)

Okt. 26. Észlelések binokulárral (Keszthelyi Sándor)

Amatőrcsillagász-változós találkozó Szegeden

Október 10-én, szombaton, de. 10 órai kezdettel összevont amatőrcsillagász-változós találkozót tartunk a **Szegedi Csillagvizsgálóban,** amelyre ezúton meghívunk minden érdeklődőt. Néhány téma az előzetes programból:

- Változócsillagok spektroszkópiája
- Szupernóva hírek
- A halmazváltozók és kozmológiai jelentőségük
- Változócsillagászati módszerek a kisbolygókutatásban
- Az IAU-val Európában
- MCSE nyár '98

Derült idő esetén a rendezvény esti észleléssel zárul a csillagvizsgáló műszereivel (40 cm-es Cassegrain-reflektor, 20 cm-es Newton-reflektor 6,3 cm-es Zeiss Telementor stb.). A részvétel ingyenes, mindenkit szeretettel várunk!

További információk: Kiss László
E-mail: l.kiss@physx.u-szeged.hu

Nemzetközi távcsoves találkozó Ausztriában

Az osztrák amatőrök 14. távcsoves találkozóját (*Internationales Teleskoptreffen, ITT*) szeptember 25–27. között tartják az *Emberger Almon,* Karintiában.

Információ: Wolfgang Ransburg,
Wasserburger Landstr. 18/a., D-81825 München, Tel./Fax: 089-425-531